

N:o 57.

Ank. till Riksd. kansli den 15 april 1898, kl. 11 f. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående statsanslag för utvidgande af en skeppsdocka å Lindholmen invid Göteborg.

(1:a U. A.)

Uti en den 8 nästlidne februari afgifven, till förberedande behandling af statsutskottet remitterad proposition (n:o 69) har Kongl. Maj:t under åberopande af bilagdt protokoll öfver sjöförsvarsärenden för samma dag föreslagit Riksdagen att på extra stat för år 1899 anvisa ett belopp af 137,000 kronor, att användas för utvidgande af den Lindholmens verkstads aktiebolag tillhöriga skeppsdocka å Lindholmen, under vilkor att åt flottans fartyg medgäfvos förmånsrätt till dockans begagnande framför enskilda äfven i det fall, att dessa blifvit tidigare anmälda, så snart det allmännas behof sådant kräfde; att afgiften för intagning i dockan af kronans fartyg skulle utgå enligt en af Kongl. Maj:t faststald taxa; samt att bolaget lemnade sådan säkerhet, som af Kongl. Maj:t kunde godkännas, därför att nyssnämnda företrädesrätt jemväl för framtiden skulle blifva gällande.

Till åberopade statsrådsprotokollet har föredragande departementschefen anfört följande.

Det behöfde knappast framhållas, af huru stor betydelse det vore för vårt lands sjöförsvär, att på skilda ställen å kusterna funnes skeppsdockor af sådana dimensioner, att jemväl de största fartygen i vår flotta fullt utrustade kunde deri intagas. Dockor, som uppfylde nämnda vilkor, funnes emellertid hos oss för närvarande endast i Stockholm och Karlskrona.

Då fördelen af att äfven kunna använda Göteborg såsom replipunkt skulle vara af synnerlig betydelse för vårt sjöförsvär, hade underhandlingar blifvit inledda med styrelsen för Lindholmens verkstads aktiebolag, som uti skrifvelse den 4 juli 1896 anført, att den bolaget tillhöriga skeppsdockan på Lindholmen invid Göteborg väl i afseende å såväl längd som djup vore tillräckligt stor för intagande af våra 1:a klassens pansarbåtar, men att deremot för ifrågavarande ändamål portöppningen måste vidgas till en bredd i vattenlinien af omkring 56 fot, hvilket, på sätt ett bifogadt, af ingenjören A. Lindblom utarbetadt förslag jemte kostnadsberäkning närmare angäfve, skulle kunna verkställas för en beräknad kostnad af 179,350 kronor, hvarjemte styrelsen gifvit till känna, att bolaget vore villigt att låta, med iakttagande af all lämplig sparsamhet, förändra dockan, med vilkor att bolaget erhöles ersättning för kostnaden därför intill angifvet belopp af 180,000 kronor, dervid styrelsen framhållit, att någon fördel för bolaget af dockans ifrågasatta utvidgning icke vore att motse, enär densamma äfven med nuvarande dimensioner kunde intaga de största enskilda fartyg, som besökte Sverige, utan att fastmer kostnaden för hvarje utpumpning af dockan komme att blifva högre, hvarförutom svårigheter vid dockans begagnande af bolaget under ombyggnadstiden icke kunde undvikas.

Öfver berörda framställning hade marinförvaltningen uti skrifvelse den 14 sistlidne januari afgifvit infordradt yttrande och dervid till en början anført, att enär ritningar å dockans förändring ej medföljt bolagets förberörda skrifvelse, hade, sedan sådana blifvit anskaffade och undersökning försiggått, huruvida icke en lämplig utvidgning af dockans portöppning skulle på för kronan förmånligare sätt än det erbjudna kunna erhållas, förvaltningen hos bolaget framställt förfrågan, ej mindre huruvida, derest ombyggnaden, på sätt bolaget ifrågasatt, bekostades af statsmedel, bolaget vore villigt att lemna flottans fartyg företråde framför tidigare anmälda enskilda till intagning i dockan, när statens ändamål kräfde sådant, och emot afgift lika med den, som för enskilda fartyg erlades enligt taxa, som borde af Kongl. Maj:t fastställas, än äfven om den tid, inom hvilken efter erhållet uppdrag bolaget åtog sig att utföra

förändringen; samt att med anledning häraf bolaget uti särskilda skrivelser den 11 december 1897 samt den 4 och 12 sistlidne januari förklarar sig villigt att på de af marinförvaltningen ifrågasatta vilkor medgifva flottans fartyg företrädesrätt till dockans begagnande äfvensom meddelat, dels att arbetet ansåges kunna börjas under instundande sommar och blifva fullt färdigt sommaren 1899, dels ock att bolaget garanterade, att, med användande af ett af byggmästaren S. Jehander föreslaget sätt att utföra ombyggnaden, kostnaden i och för förstoringen af dockans port till 60 fots bredd i vattenlinien jemte anskaffande af dertill hörande ny docksätt af jern samt utförande af de öfriga arbeten i dockan, som erfordrades för att göra densamma fullt lämplig för dockning af 1:a klassens pansarbåtar, icke komme att öfverstiga 137,000 kronor.

Vidare hade marinförvaltningen i afseende på behofvet af en å rikets vestkust belägen docka af sådan storlek, att der kunde intagas flottans största fartyg, erinrat, *dels* att, derest under krigsöfningar, då äfven 1:a klassens pansarbåtar ofta måste föras genom trånga och sällan befarna skärgårdsleder, olycka i farvattnet invid rikets vestkust skulle inträffa, hvarigenom dylikt fartyg i betydligare grad blefve vattenfylldt, detsamma svåriligen utan stor fara för den dyrbara materielen kunde med provisoriskt anbringad tätning föras så lång väg som till Karlskröna för att derstädes undergå reparation i den nya docka, till hvilken 1897 års Riksdag anvisat medel, eller, då denna emellertid icke kunde förväntas blifva färdig till begagnande förr än tidigast 3 år härefter ända till Stockholm, för det fall fartyget blifvit så skadadt, att det ej kunde passera igenom Karlskröna nuvarande dockors trånga portöppningar; *dels ock* att under krig eller väpnad neutralitet saknaden af en docka på rikets vestkust, lämplig att emottaga 1:a klassens pansarbåtar, som erhållit bottenskador, kunde medföra stora olägenheter.

Till följd häraf, fortsatte marinförvaltningen, syntes omsorgen om det ringa antalet fartyg, vår flotta egde, med nödvändighet kräfva, att vi förskaffade oss å landets vestra kust de hjälpmedel, en docka erbjöde att på kort tid göra ett skadadt krigsfartyg stridsdugligt eller förekomma, att det blefve under lång tid oanvändbart eller ginge ohjelpigt förloradt.

Då marinförvaltningen sålunda ansåge möjligheten att, på de af Lindholmens verkstads aktiebolag kronan erbjudna vilkor, kunna i docka i Göteborg verkställa reparation af 1:a klassens pansarbåtar uppenbart vara för sjöförsvaret af synnerligen stor betydelse och väl värd en uppoffring af statsmedel, hade förvaltningen hemställt,

ej mindre att medel måtte beredas intill ett belopp af 137,000 kronor, att användas för att så snart som möjligt bringa ifrågakomna arbetet till utförande, i afseende hvarå marinförvaltningen ville upplysa, att medel för ändamålet icke för närvarande funnes att tillgå å riksstatens femte hufvudtitel,

än äfven att, för den händelse det erforderliga medelsbeloppet blefve tillgängligt, marinförvaltningen måtte erhålla uppdrag att med Lindholmens verkstads aktiebolag träffa aftal om arbetets utförande på ändamålsenligaste sätt.

På grund häraf ansåge departementschefen, att nu ifrågavarande anslag borde af Riksdagen äskas.

Utskottet har till en början velat erinra derom, att Motala mekaniska verkstads aktiebolag enligt kongl. bref den 4 november 1881 till ifrågavarande docka erhållit ett statsbidrag utan återbetalningsskyldighet å 90,000 kronor från handels- och sjöfartsfonden, emot vissa vilkor, som dock numera förlorat sin giltighet.

Hvad den nu gjorda framställningen beträffar, har utskottet visserligen icke förbisett de fördelar, hvilka skulle beredas flottan genom att ega tillgång till en för jemväl dess största fartyg användbar docka på rikets vestra kust; men då utskottet i alla händelser icke funnit det af den framlagda utredningen framgå, på hvad sätt betryggande säkerhet vore ämnad att beredas staten för att nämnda fördelar skulle under alla förhållanden stå till buds, har utskottet icke trott sig böra biträda förslaget och har vid sådant förhållande saknat anledning att ingå i närmare pröfning, huruvida de påräkneliga fördelarne kunna anses motsvara det nu äskade, ganska betydliga anslaget.

Utskottet får alltså hemställa,

att Kongl. Maj:ts ifrågavarande framställning icke må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 15 april 1898.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.